

مصالحه و سازش در دعاوی

مؤلفین:

علی صمدی اندزقی

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

پریسا جهاننیده

کارشناس حقوق و پژوهشگر

سارا صمدی اندزقی

کارشناس حقوق و پژوهشگر

بنیاد حقوقی قانونساز
۱۴۰۳

سرشناسه	: صمدی اندزقی، علی، ۱۳۶۳
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: مصالحه و سازش در دعاوی مولفین علی صمدی اندزقی، سارا صمدی اندزقی، پریسا جهاننیده؛ ویراستار روزبه رضایی
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ صفحه، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۰۱-۵
فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۵۱]- ۱۵۴
موضوع	: سازش (حقوق) -- ایران Compromise (Law) -- Iran
شناسه افزوده	: صمدی اندزقی، سارا، ۱۳۶۰
شناسه افزوده	: جهاننیده، پریسا، ۱۳۶۷
شناسه افزوده	: رضایی، روزبه، ۱۳۶۸
رده بندی کنگره	: ۵۰۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۶
کتابشناسی ملی	: ۹۶۶۱۰۵۵

مصالحه و سازش در دعاوی

مؤلفین: علی صمدی اندزقی - سارا صمدی اندزقی - پریسا جهاننیده

ویراستار: روزبه رضایی

ناشر: قانون یار

چاپخانه و صحافی: قانون یار

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۰۱-۵

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، موسسه قانون یار تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

ثبت سفارش تلفنی محصولات (ارسال رایگان به سراسر کشور) ۲۵ و ۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
پیشگفتار.....	۹
فصل اول: کلیات و مفاهیم اولیه در راستای شناسایی چیستی و ماهیت صلح و سازش در دعاوی	
و شرایط زمینه ساز برای ایجاد صلح.....	۱۱
بخش اول: بررسی مفهوم، چیستی و ماهیت سازش.....	۱۱
بخش دوم: بررسی و شناسایی انواع و اقسام سازش در نظام حقوقی ایران.....	۱۴
بخش سوم: نگاهی به شرایط الزامی در طرفین جهت درخواست سازش در دعاوی و اختلافات حقوقی.....	۱۶
بند اول: اهلیت قانونی.....	۱۶
بند دوم: داشتن صمت.....	۱۸
بند سوم: ذینفع بودن.....	۲۳
بند چهارم: بررسی سایر شرایط اقامه دعوا.....	۲۴
بخش چهارم: بررسی و تحلیل شرایط سازش در دعاوی و نهادهای حقوقی.....	۲۴
بخش پنجم: تحلیل حقوقی اصول و شرایط ماهوی جهت تحقق سازش و حاکم شدن صلح در دعوا.....	۲۷
فصل دوم: نگاهی به چیستی سازش نامه عادی و حدود اعتبار آن با شناسایی ماهیت و اجرای	
گزارش اصلاحی.....	۳۳
بخش اول: بررسی و شناخت سازش نامه عادی و حدود اعتبار و استناد به آن.....	۳۳
بخش دوم: بررسی و شناسایی گزارش اصلاحی به عنوان اولین نتیجه حصول سازش.....	۳۶
بند اول: چیستی و ماهیت گزارش اصلاحی.....	۴۲
بند دوم: اجرای گزارش اصلاحی.....	۴۷
فصل سوم: بررسی و شناخت دعاوی قابل سازش و جایگاه سازش در دعاوی تاجر ورشکسته و	
امور غیرترافعی.....	۵۷
بخش اول: نگاهی اجمالی به دعاوی قابل سازش.....	۵۷
بند اول: دعاوی که سازش در آن ممنوع است.....	۵۷
بند دوم: دعاوی که برای سازش با محدودیت مواجه اند.....	۵۸
بخش دوم: بررسی و تحلیل سازش در دعاوی تاجر ورشکسته.....	۶۷
بند اول: مفهوم ورشکستگی.....	۶۷
بند دوم: وضعیت سازش در دعاوی تاجر ورشکسته.....	۶۸

بند سوم: بررسی قرارداد ارفاقی	۷۲
بخش سوم: بررسی جایگاه سازش در دعاوی غیر ترافیعی یا امور حسبی	۷۲
بند اول: مفهوم امور حسبی	۷۲
بند دوم: مصادیق امور حسبی و بررسی سازش در آنها	۷۳
بخش چهارم: بررسی وضعیت حقوقی دخالت شخص ثالث در سازش	۷۸
بند اول: سازش و ورود ثالث	۷۸
بند دوم: سازش و دعوت از ثالث	۷۹
بند سوم: سازش و تعهد ثالث	۷۹
بند چهارم: سازش و ضمانت ثالث	۸۱
فصل چهارم: اهمیت حاکم نمودن سازش در دعاوی و نقش قضات و وکلا در راستای ختم به صلح	
و سازش دادن دعاوی با مذاقه در جایگاه نهاد سازش در حقوق مصر	۸۳
بخش اول: نقش قضات در تحقق صلح و سازش بین طرفین در رسیدگی‌های حقوقی	۸۳
بند اول: تکلیف، اختیار یا مشروعیت قاضی برای تشویق طرفین به سازش	۸۳
بند دوم: ضمانت اجرای استتکاف قاضی از قبول درخواست سازش	۸۵
بخش دوم: نگاهی اجمالی به وظیفه و کلای دادگستری برای تشویق طرفین به سازش	۸۵
بند اول: وضعیت حق الوکاله، وکلای دادگستری در صورت سازش	۸۷
بند دوم: وکیل مجاز برای نیابت در سازش	۸۷
بخش سوم: مراجع صالح جهت سازش قبل از اقامه دعوا و بعد از آن با ملاحظه تشریفات آن	۸۹
بند اول: سازش در دادگاه‌ها و شناسایی دادگاه دارای صلاحیت	۸۹
بند دوم: تشریفات سازش در دادگاه قبل از اقامه دعوا	۹۲
بند سوم: سازش در دادگاه پس از اقامه دعوا	۹۸
بند چهارم: نگاهی اجمالی به نتایج جلسه مذاکرات اصلاحی	۱۰۲
بخش چهارم: بررسی تطبیقی نهادهای سازش در حقوق ایران و مصر	۱۰۵
بند اول: داوری	۱۰۵
بند دوم: میانجیگری	۱۰۹
بند سوم: شورای حل اختلاف	۱۱۱
بند چهارم: دادگاه	۱۱۶
بخش پنجم: تحلیل حقوقی حصول سازش و مهم‌ترین آثار آن و ختم دعوا	۱۱۸
بند اول: آثار سازش نسبت به طرفین	۱۱۹
بند دوم: اثر سازش نسبت به دادگاه رسیدگی‌کننده	۱۲۱
بخش ششم: بررسی سازش در مراحل مختلف دادرسی	۱۲۲
بند اول: سازش در مرحله بدوی	۱۲۲

- بند دوم: سازش در مرحله تجدیدنظر ۱۲۳
- بند سوم: بررسی سازش در مرحله فرجام‌خواهی ۱۲۵
- بند چهارم: بررسی سازش در مرحله واخواهی ۱۲۷
- بند پنجم: سازش در مرحله اجرا ۱۲۷
- بخش هفتم: بررسی سازش در بارزترین مقاطع دادرسی ۱۳۰
- بند اول: سازش در حین اجرای قرار ۱۳۰
- بند دوم: سازش پس از اعلام ختم دادرسی و پیش از انشای رأی ۱۳۲
- بخش هشتم: بررسی و تحلیل سازش در نهاد داوری ۱۳۳
- بند اول: طرق مختلف سازش در نهاد داوری ۱۳۴
- بند دوم: تصمیم داور و نحوه‌ی اجرای آن ۱۳۷
- بند سوم: بررسی سازش در داوری بین‌المللی ۱۳۷
- بخش نهم: پیامدهای نهاد سازش در حقوق ایران و مصر ۱۳۸
- ضمیمه اول: مواد قانونی مربوط به سازش ۱۴۳
- ضمیمه دوم: بخشنامه در خصوص اهمیت صلح و سازش و نقش آن در احقاق حق و پیشگیری از
اطاله دادرسی مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۲۸ رئیس قوه قضائیه ۱۴۷
- منابع و مآخذ ۱۵۱

پیشگفتار

سازش در لغت به معنای خوش رفتاری، سازگاری و حصول توافق بین دو طرف است. درخواست سازش هم می تواند قبل از اقامه دعوا و هم بعد از اقامه دعوا باشد. سازش ممکن است در دادگاه صورت بگیرد یا در خارج از دادگاه. اگر سازش در دادگاه صورت پذیرد دادگاه به موجب سازش نامه که در پرونده قید می نماید طرفین را به اجرای آن ملزم می نماید. باید توجه داشت هدف اصلی از صلح توافق و سازش است. زمانی که اشخاص بخواهند به اختلافات خود پایان دهند و از اقامه دعوی و مراجعه به دادگاه و از اتلاف زمان و هزینه جلوگیری کنند، صلح و سازش بهترین مسیر است. به موجب صلح معمولاً هر یک از طرفین بخشی از حقوق و ادعاهایی خود صرف نظر می کند و یا امتیازاتی را برای یکدیگر قائل می شوند. همچنین لازم به ذکر است صلح و سازش در دعاوی حقوقی یکی از شایع ترین و بارزترین انواع مصالحه است. اما در عین حال یکی از اسباب زوال دادرسی سازش طرفین دعوی با یکدیگر است. اصولاً محاکم بر اساس دلایل طرفین دعوی و علم قاضی که نشأت گرفته از همان دلایل است اعلام رای می کنند و ممکن است شخص واقعاً محق باشد اما دلیلی نداشته باشد یا نتواند به موقع دلایل خود را ارائه کند و به همین دلیل حکم علیه او صادر شود. زمانی که یک دعوا در دادگاه مطرح می شود و اختلافات بین طرفین بالا می گیرد و به دادگاه مراجعه می کنند، مرجع رسیدگی در هر حال محاکم خواهند بود. اما این حق برای طرفین در نظر گرفته شده که هر زمان که بخواهند دعوا را با مصالحه پایان بخشند. این خواسته طبق قانون

باید در فرم دادخواست مطرح گردد و سپس دادگاه وقتی را تعیین و طرفین را برای انجام این امر دعوت می‌کند. حل و فصل اختلاف از طریق صلح و سازش در پرونده‌های حقوقی بسیار پررنگ‌تر از پرونده‌های کیفری است. حل و فصل پرونده‌های حقوقی از طریق صلح و سازش باعث جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه طرفین آن‌ها و همچنین، کاهش تعداد پرونده‌های مطروحه در مراجع قضایی می‌شود. قانون‌گذار در همین راستا، شرایط و تشریفات حل و فصل اختلاف از طریق صلح و سازش را در قانون آیین دادرسی مدنی پیش‌بینی کرده است. البته باید توجه داشت صلح و سازش در دعاوی حقوقی در مفهوم عام و کلی آن در بردارنده صلح و سازش در کلیه دعاوی خاص حقوقی و کیفری و خانوادگی می‌باشد. ماده ۷۵۲ قانون مدنی در رابطه با صلح این چنین بیان می‌کند: "صلح ممکن است یا در مورد رفع تنازع موجود و یا جلوگیری از تنازع احتمالی در مورد معامله و غیر آن واقع شود." در واقع، در مفهوم و جوهر صلح نوعی تسالم یا به بیان دیگر گذشت‌های متقابل وجود دارد، یعنی در هر مورد که وجود حقی بین دو نفر مشتبّه است، مورد نزاع قرار گرفته است یا هدف این است که از تنازع احتمالی پرهیز شود، عقدی که بر این مبنا و گذشت‌های متقابل بین طرفین واقع می‌شود، صلح است. هرچند که نتیجه آن و وسیله تسالم، ایجاد حق یا انتقال یا اسقاط آن باشد.